

Sommarpraktik i Tadzjikistan

Anette Gottfridsson 2004

Det hela började förra vintern. Jag hade ingen lust att söka ännu ett meningslöst sommarjobb. Så när jag fick se IAESTES¹ lista över sommarpraktikplatser visste jag att det skulle bli min A-plan för sommaren. Sysselsättning, resa och meriter på samma gång! Jag hittade fyra praktikplatser som passade in under sommarlovsveckorna och som hade med fysik att göra. Jag hade hört att det var svårt att få en plats så jag sökte alla fyra. Platsen i Tadzjikistan var jag lite skeptisk till, de ville gärna att man pratade ryska eller persiska, men engelska var ok, så jag valde den i fjärdehand. Givetvis var det den jag fick. Jag var antagligen den enda som sökt den för när jag funderade på om jag skulle tacka ja eller nej så fick jag extra lång betänketid av programkontoret. Jag funderade mycket, hur behandlas man som tjej i den änden av världen, och hur låg är levnadsstandarden? Men när min vän Magnus sa att han var avundssjuk på mig och mamma sa att jag inte fick åka, bestämde jag mig för att åka dit. Från Europa kunde man flyga till Tadzjikistan på lördagar, så första lördagen i juli hämtade jag mina biljetter på Tajik air i München och steg på det skabbigaste plan jag någonsin sett. Det gjorde mig aningen nervös, men det hade en snygg orientalisk matta i mittgången, fina hemsydda draperier och det satte så småningom ner mig i Dusjanbe, Tadzjikistans huvudstad.

I Tajik airs flygplan

Representanter från IAESTE tog emot mig och en annan praktikant från Tjeckien, gav oss frukost och visade oss staden på en timme innan de ställde tillbaka oss på flygplatsen då vi skulle flyga vidare till Khujand i norra Tadzjikistan. Där skulle jag bo i en lägenhet tillsammans med en 20-årig tjej vid namn Sabina, som var engagerad i IAESTE. Senare fick jag veta att det är oerhört svårt för tadjjiker att åka utomlands, då de av någon anledning sällan får visum. Men de som var engagerade i IAESTE kunde få hjälp. Det förklarade de för mig i början obegripliga villkor medlemmarna gick med på. De var tvungna att, innan de ens fick söka praktikplats, ha varit värd för en inkommande praktikant och försett denne med mat, bra boende, transporter och översättningshjälp närhelst det behövdes. Och översättning behövdes. Folk förstod snabbt av mitt ljusblonda hår att jag inte pratade tadjjik, men ryska! Alla kan väl ryska? Det är ju ett världsspråk! Sabina kunde lite engelska, det var obligatoriskt på hennes högskoleutbildning till ekonom, men utanför universitetet hade engelska inte riktigt slagit igenom.

¹ International Association for the Exchange of Students for Technical Experience

Min värdfamilj och jag

Av någon anledning blev det inte som det var tänkt, att jag skulle sitta på universitetet och programmera i Fortran, utan jag hamnade på en gammal fabrik som gjorde nummerplåtar till bilar. De visste inte riktigt vad de skulle ha mig till, så jag blev runtvisad på fabriken tre gånger medan Sabina alltmer besvärat försökte översätta tekniska termer. Det mest avancerade jag fick göra under min vecka där var att sortera skyltar i nummerordning. Till nästa vecka hade IAESTE hittat ett gammalt sovjetiskt laboratorium där jag skulle få mäta betastrålning från olika sorters mat. Föreståndaren kunde franska, så han förklarade för mig på det språket hur scintillationsdetektorn fungerade. Min gymnasiefranska hade nog inte räckt för att förstå den beskrivningen i vanliga fall, men nu hade jag labbat på detektorn bara ett par månader tidigare när jag läste kärnfysik, så det funkade. Det var också en ganska stor lättnad att föra en konversation på egen hand efter att i en vecka nästan uteslutande pratat med eller genom Sabina. Föreståndaren stannade dock inte länge utan resten av tiden jobbade jag med en tant från St. Petersburg som bara pratade ryska och dessutom hörde dåligt. Men det var inget som hindrade henne att prata på med mig även när Sabina stundtals tröttnade på att skrikande översätta, och gick ut i trädgården utanför.

Jag, den ryska damen på laboratoriet, och Sabina

Så vardagen förflöt med att jag mätte betastrålning ett par timmar om dagen, kanske gick till någon basar på eftermiddagen, åt söt mjukglass och satt och pratade med Sabina på köksgolvet på kvällen (Fördelen med heltäckningsmatta på köksgolvet är att det är skönt att sitta på.). Sabina berättade, bland mycket annat, att praktiskt taget alla bröllop är arrangerade, men att hennes föräldrars inte varit det och att hon hoppades att hon i alla fall skulle ha något att säga till om i frågan. Hennes föräldrar hade sedan länge börjat leta efter någon lämplig man, Sabina var ju redan 20.

På helgerna anordnade IAESTE utflykter för alla praktikanter och värdar. En helg åkte vi till en stor sjö, Kairakum. Den hade klart, varmt sötvatten, så det faktum att landet bara hade ett ställe att bada på vägdes gott och väl upp av hur idylliskt det stället var.

Resan till bergen var den mest minnesvärda. Det hade regnat lite mer än väntat, så för att minibussarna som vi färdades i skulle ta sig upp fick vi ofta kliva ur och skjuta på eller flytta stenar så vi kunde korsa de spridda bäckarna. Sista biten fick vi helt enkelt gå. Det märktes att vi kommit upp på en nämnvärd höjd, för den nattens 10°C kändes hemskt kallt i jämförelse med de vanliga 30-40 graderna på dagarna i staden. Men det var mycket

trevligt. Vi åt som vanligt stora mängder vattenmelon, bröd och Plof. Plof är den vanligaste maträtten och består av ris, kött, morötter och lök, allt kokt i olja. Gott, i måttliga mängder.

Det som gjorde min vistelse i Tadzjikistan mindre angenäm var att jag efter två veckor blev magsjuk. Jag blev bättre efter några dagar, men inte helt bra på hela tiden. Inte förrän jag var hemma i Lund och gick till infektionskliniken fick jag veta att det jag drabbats av var encelliga parasiter. De kunde tas kål på med antibiotika och tre dagar senare mådde jag bra.

Jag lärde mig en hel del om mig själv av den här resan. Att jag som svensk är hemskt förtjust i organisation och att passa tider var tydligt. Kom man i tid till en mötesplats i Tadzjikistan fick man i allmänhet vänta en halvtimme – timme innan alla dykt upp. Och skulle man åka någonstans ställde man sig vid en hållplats för de minibussar som trafikerade staden. Sedan väntade man tills en buss med rätt nummer dök upp. Ingenstans fanns angivet vilket nummer som gick vart, och en tidtabell vore verkligen att begära för mycket.

Två veckor efter att jag åkt hem fick jag veta att Sabina blivit bortgift och skulle flytta till Dusjanbe. Till min stora lättnad kunde hon i alla fall fortsätta sin utbildning där.